

Szalai, Ádám¹

„Hallatni kell mindenütt a hangunkat!” Beszélgetés Mészáros Rezsővel

“Let Our Voices be Heard Everywhere!”
Conversation with Rezső Mészáros

ABSZTRAKT

Mészáros Rezső 1942. március 4-én született Makón. 1965-ben a József Attila Tudományegyetemen szerezte meg földrajz–biológia szakos középiskolai tanári oklevelét. Ezt követően Csanádpalotán tanított, majd 1974-ben került a szegedi társadalomföldrajzos iskola kötelékébe. 1980-ban védte meg a kandidátusi, 1989-ben pedig az akadémiai doktori értekezését. 1990-ben a Természettudományi Kar dékánja volt, majd később, 1994-től 2003-ig a rektori tisztséget töltötte be. Ezzel az egyetem történetének egyik leghosszabb ideig hivatalban lévő vezetőjévé vált. Ehhez a korszakhoz kötődik többek között a Szegedi Tudományegyetem integrációja is. Mészáros Rezső számos kutatási témával foglalkozott az évek során, többek között agrár- és településfejlesztéssel, globalizációval, illetve a kiber- és virtuális terek vizsgálatával. Munkája elismeréseként Szeged díszpolgárává nyilvánították, a Magyar Köztársaság Elnökének Aranyérmét és a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjét is elnyerte. 2007 óta a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Mészáros Rezső személye, munkássága megkerülhetetlen a magyarországi társadalomföldrajzban. Jelen beszélgetés betekintést kíván nyújtani a professzor életének különböző állomásaiba, mindemellett tanulságokat, tanácsokat fogalmaz meg a hazai földrajztudomány és annak művelői számára.

Kulcsszavak: társadalomföldrajz, kibertér, faluföldrajz, globalizáció

ABSTRACT

Rezső Mészáros was born in Makó, on March 4, 1942. In 1965 he graduated from the institution formerly known as Attila József University as a teacher of Geography and Biology. Then he taught in Csanádpalota, until 1974, when he joined the “school of human geography” in Szeged. His candidate dissertation was defended in 1980, and his DSc thesis in 1989. In 1990 he was appointed Dean of the Faculty of Sciences, later (between 1994 and 2003) served as rector of the university, becoming one of the longest reigning heads of the institution in its history. During his rectorship the integration of the university was carried out. Rezső Mészáros dealt with several research topics such as agricultural geography, regional and settlement development, globalisation, and analysis of cyber and virtual spaces. In recognition of his work he was declared an honorary citizen of Szeged and he was awarded the Hungarian Middle Cross of Merit. From 2007, he has been a full member of The Hungarian Academy of Sciences. Professor Mészáros’ personality and work is inevitable in the Hungarian human geography. This conversation intends to provide insight into the different stages of his life, giving some advice and lessons to the scholars of Hungarian geography.

Keywords: human geography, cyberspace, rural geography, globalization

¹ Research Assistant, KRTK RKI ATO, 6000 Kecskemét, Rákóczi út 3. E-mail: szalai.adam@krtk.hu. PhD student, University of Szeged, Faculty of Science and Informatics, Department of Economic and Social Geography.

BEVEZETÉS

A magyar földrajztudomány nagyjai munkásságának ismertetése, élettapasztalatukból fakadó tanácsaik átadása a fiatal generációk számára fontos küldetés. A „nagy elődök” elmondásai alapján képet kaphatunk a geográfia fejlődésének kiemelkedő állomásairól, mérföldköveiről. Ezt a célt szolgálja immár több mint egy évtizede a Modern Geográfia folyóirat „Földrajzi Beszélgetések” című rovata (Szebényi & Szabó, 2008; Baranyai & Lampért, 2007; Lampért & Radvánszky, 2007a; Lampért & Radvánszky, 2007b; Bugya & Ritz, 2007; Bugya & Ritz, 2006; Herczeg et al., 2021; Gálosi-Kovács & Orsós, 2022, Enyedi et al., 2022), amelyben neves hazai professzorokkal készült interjúkat olvashatnak az érdeklődők. Az alábbiakban az olvasó Mészáros Rezsőt ismerheti meg, a Szegedi Tudományegyetem akadémikusát, korábbi rektorát.

Mészáros Rezső makói születésű, földrajz–biológia szakon végzett, pályája kezdetén Csanádpalotán tanított. 1974-ben került az akkor még Gazdasági Földrajzi Tanszékre Szegedre, ahonnan – végigjárva az egyetemi ranglétrát – nyugdíjba vonult. Akadémiai doktori értekezését 1989-ben védte meg (Mészáros, 1989), 2007-ben lett a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Szakmai életútját intézményvezetői tisztségek, bizottsági tagságok határozzák meg: dékáni kinevezés 1990–1994, rektori cím 1994–2003 között, SZAB (Szegedi Akadémiai Bizottság) tudományos titkára, MAB (Magyar Akkreditációs Bizottság) tagja. Kutatásai során számos témával foglalkozott, többek között az agrár- és faluföldrajz, az időföldrajz, a globalizáció és a virtuális terek vizsgálatával is.

MÓDSZEREK

Az interjúbeszélgetésre 2021. november 18-án került sor a Professor Úr szegedi lakásában. Az interjú félig strukturált formában valósult meg, öt nagyobb egységbe sorolva a kérdéseket: gyermekkor, iskolák, egyetemi évek, szakmai életút és kitekintés. A beszélgetés kötetlen légköre okán az egyes témák nem szorosan egymást követően kerültek elő. Többször felmerült a korábbi időszakok kontextusának meghatározó hatása az aktuális gazdasági-társadalmi viszonyokat, valamint az akadémiai szférát illetően. A nemzetközi tapasztalatok és a földrajz kulcstémái szintén fontos részét képezték a beszélgetésnek. A hanganyag átíratát és a témák kódolását kvalitatív tartalomelemző szoftver, a MAXQDA segítette.

EREDMÉNYEK

Professzor Úr, bevezetésként kérjük, meséljen arról, hogyan telt a gyermekkor és milyen családi környezetben nőtt fel!

Kitűnő gyerekkorom volt, bár szegények voltunk, de hagyományokban, értékrendben, lelkiekben gazdagok. Makón laktunk, általános iskolába és gimnáziumba is Makón jártam a híres József Attila Gimnáziumba. Gyerekkorom meghatározó emlékei közé tartozik a tanulás és a sport: abban az időben még szombatoként is iskolába jártunk, továbbá egész magas szinten kézilabdáztam is.

A történelem „átment rajtunk”, sorsfordító eseményeket éltünk át a 20. században Magyarországon, de ebből gyermekként Makón nem éreztem semmit. Mindig a közösség aktív tagja voltam, szerettem az emberek között lenni. Ami a családomat illeti: feleségem földrajz–történelem szakos tanár, a földrajzot még Debrecenben végezte, aztán sok éven át igazgató volt a szegedi Gedói Általános Iskolában. Két fiunk van: Gábor, aki ügyvéd és Zoltán, aki egy neves bank területi igazgatója; mindketten Szegeden élnek. Négy unokánk van, mind lány, egyikük jogászhallgató, a másik negyedikes gimnazista a Ságváriban (ő orvosnak készül), a kisebbik végzős általános iskolás, a legkisebb jövőre ül az iskolapadba.

Akkoriban milyen tényezők gyakoroltak hatást a fiatalok továbbtanulására?

Nálunk a 24 fős osztály 90%-át felvették felsőoktatási intézménybe. Nagyon jó gimnáziumba jártam, nem engedtek elkallódnni senkit, szakköri foglalkozásokon fejleszthettük magunkat. Mondom is gyakran az unokáimnak, hogy nem külön tanár kell, ha van szakkör. Ott megtanítottak mindenre, ami érdekelt. Földrajz szakkörre jártam, meg biológiára, mert tudtam, hogy ilyen irányban tanulok majd tovább. Harmadikosak, negyedikesek voltunk, 9–10 fő járt a külön foglalkozásra, tehát nem voltunk sokan; azok jöttek, akik igazán tovább akartak tanulni. Nekik nem is okozott gondot az egyetemre való bekerülés.

Befolyásolták a szülők a szakmai orientációban?

Gimnázium után nagyon érdekelt a földrajz, talán kevésbé a biológia, de akkor előre meghatározott szakpárosítások voltak. Azt a szüleimmel közösen eldöntöttük, hogy a tanári pályát választom, de abba nem szóltak bele, hogy milyen szakon, így lettem földrajz–biológia tanár. Időközben persze megszerettem a biológiát is. Viszont a földrajzban sosem csalódtam, még a legrosszabb pillanatokban sem. Egyetemi tanulmányaim során népköztársasági ösztöndíjban részesültem.

Érdekes módon, amikor befejeztem az egyetemet, akkor munkalehetőségként egy ruzsai és egy csanádpalotai állást ajánlottak föl. Előbbi egy Klebersberg-iskola volt a tanyavilágban. Oda nem mentem, így Csanádpalotát választottam, mert ez egy közös igazgatású intézmény volt, gimnázium és általános iskola egyben. Nagyon jól éreztem magam, de öt tantárgyat tanítottam: földrajzot, biológiát, matematikát, kémiát meg tudománytörténetet negyedikeseknek szakkörként, mert csak hárman voltunk egyetemet végzett tanárok. Később szóltam az igazgatónak, hogy ez így nem lesz jó, de kellett idő, amíg megtalálták a helyettesem. Két-három hónapig tanítottam így, még ma is hallom az igazgató kifejezett kérését: „Hát vállald már el, az osztály fele utcára megy, ha nincs tanár!”

Visszatérve kicsit az egyetemi tanulmányokra: melyek voltak az Ön kedvenc kurzusai?

Én mindig azt tartottam a legjobb kurzusnak, amit a professzorok tartottak. Krajkó Gyula előadásait mindig szerettük, mert rengeteg személyes élettapasztalatra épülő érdekességet mondott, akkoriban például a KGST-ről. Vagy említhetem a természetföldrajzos professzorokat, Jakucs Lászlót, Láng Sándort vagy Péczely Györgyöt, akik nagyon jó előadók voltak. Meggyőződésem, hogy a professzorok tartják fenn az egyetemet, de nem mindegyikük tart jó előadást, ez alkati kérdés is. Rektorságom alatt is nagyon sok előadást hallgattam, hol kényszerből, hol önszántamból (a Szegedi Akadémiai Bizottságban is), és rájöttem, hogy a professzori cím nem minden esetben feltétlen minősítés.

Egyetemi éveim alatt egyébként a makói járás szántóföldi növénytermesztésével foglalkoztam, akkoriban a mezőgazdasági földrajzot kiemelt témaként kezelték (Mészáros, 1967). A hatvanas évek második felében érdekes folyamatok játszódtak le, fontos térbeli kapcsolatok formálódásának voltunk szemtanúi (főleg az Új Gazdasági Mechanizmus miatt). Az oklevél megszerzését követően bejöttem Szegedre, a Radnóti Miklós Gimnáziumban voltam óraadó. Utána 1974-ben kerültem a tanszékre, és ott is maradtam.

Kérem Professzor Urat, mutassa be tudományos pályájának fontosabb állomásait!

Három mérföldkövet említenék, ami szerintem a tudományos pályámat meghatározta. Ezt három könyv fémjelzi:

1. A település térbelisége (Mészáros, 1994), ami gyakorlatilag az időföldrajzról szól.
2. A társadalomföldrajz gondolatvilága (Mészáros, 2000).
3. A kibertér, a földrajz tudás új dimenziói (Mészáros & Anderle, 2003).

Korábbi, nagyobb lélegzetvételű munkám még 1982-ben jelent meg az Akadémiai Kiadónál „*A falusi átalakulás alapvető térfolyamatai a Dél-Alföldön*” címmel, Enyedi György hatására (Mészáros, 1982). 2010-ből kiemelendő még, amit a kollégákkal írtunk, Pál Viktorral, Boros Lajossal, Nagy Erikával és Nagy Gáborral „A globális gazdaság földrajzi dimenziói”, vagy, ahogy ismerjük: csak „dimenziói”. A címet elírták, amit sem én, sem a szerkesztő nem vettünk észre; ennek megjelent az online változata is a Magyar Elektronikus Referenciamű Szolgáltatás alapgyűjteményében is (Mészáros et al., 2010).

A teljesítményem nagyjából folyamatos volt, amíg egészségem engedte. „Rákaptam” a Magyar Tudományra (az MTA folyóiratára), mert rájöttem arra, hogyha a tudományt, a társadalomföldrajzot nem népszerűsítjük, akkor elvész. Lehet, ezt még fokoznám is: akkor semmibe vesznek bennünket (Mészáros, 2013). A másik fölismerés pedig, hogy a társadalomföldrajz és a modern gazdaság viszonyrendszerét próbálok elemezni: például hogy a nanotechnológia, a számítógépes világ stb. és a társadalomföldrajz hogyan kapcsolódik egymáshoz (Mészáros, 2016). A téma iránt még az USA-ból is érdeklődtek. Kb. 200 közleményt írtam összesen, de ezeket zömmel egyedül. Abban az időben mindenki magányos farkas volt. A kémikusok vagy a biológusok csapatban dolgoztak már akkor is.

A kutatásaim során két nevet emelnék ki: egyikük Enyedi György, akinek Krajtkó Gyula mutatott be. Enyedi akkor faluföldrajzzal foglalkozott, amiből a kandidátusi értekezésemet írtam. Enyedi félévente foglalkozott velem, felmentem Budapestre, még az akadémiai dolgozatomat is átnézte. Ő közgazdász és geográfus volt, akkortájt hozzácsapták a közgazdaságtudományhoz a földrajzot. Így doktori képzésre akkori nevén a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemre (ma Budapesti Corvinus Egyetem) jelentkeztem, ahol nagyon szigorú felvételi bizottság előtt kellett bizonyítani rátermettségünket. Akkoriban ezt még aspirantúrának hívták, nem voltunk annyian mint most. Kicsit más volt a rendszer is: nem lehetett PhD-fokozatot kapni, ha nincs meg a kandidátusi. Ezen kívül volt az ún. kisdoktori is, csak tanszéki szinten, amit megszüntettek. Ez inkább a tanári pályához volt hasznos.

Nagy hatással volt rám még Krajtkó Gyula, aki nagyon jó tanszékvezető volt (természetesen Becsei József és Kovács Zoltán is), de Krajtkó volt az első, aki egyrészt nagyon hosszú ideig töltötte be ezt a pozíciót, másrészt kutatási téren megadta a szabadságot, hagyta a kollégákat kibontakozni.

Professzor Úr, meséljen a rektori tisztségben töltött időszakáról!

Több szálon futott az életpályám: dékánhelyettes, majd dékán voltam (1990–1994), később rektorként háromszor választottak újra (1994–2003). Először még a JATE-nek voltam rektora, majd utána már a Szegedi Tudományegyetemnek, közben többször megbetegedtem, ezt követően visszamentem és levezettem az új rektorválasztást. 2013-tól Szabó Gábor lett a rektor. Három hónap híján tíz évig töltöttem be ezt a tisztséget. Közben a SZAB tudományos titkára voltam 15 évig, a MAB-ban öt évig tevékenykedtem. Rektorságom idején két évig voltam a rektori konferencia elnöke. Szokták mondani, hogy ő a „rektorok rektora”, hiszen a teljes magyar felsőoktatási intézményrendszer képviselőjét ellátó, az intézményvezetőkől álló testület elnöke. Akkor az összes tudomány képviselőjével együtt 21-en voltunk. Olyan nevek forogtak ott, mint Erdő Péter, vagy Huszti Péter, akikkel a mai napig tartjuk a kapcsolatot.

Mire a legbüszkébb a vezetőként eltöltött korszakából?

Mi csináltuk meg az egyetemi auditot még 1997–1998-ban, az sikeres volt. Megszerveztük az egyetemi szövetséget, amely az integráció előzménye volt. Ez vezetett oda, hogy gyakorlatilag gördülékeny volt az integrációs folyamat. Továbbá büszke vagyok arra, hogy a Temesvári Nyugati Tudományegyetem díszdoktora vagyok. Ott voltam Bolognában az átmenet előtt, ahol észleltem, hogy, amikor az európai oktatási térben nagyon nagy változásokat akartak, a teljes tanszékekre, karokra épülő struktúrát meg akarták változtatni, ebből gyakorlatilag a BSc–MSc-felosztás maradt meg. Nem kapkodtunk, és ezt jól tettük. Vezetőként a tanulság számomra az, hogy kompromisszumra és türelemre van szükség az egyetem működtetése során. Arra törekedtem, hogy a nyugalmat tudjam biztosítani.

Milyen volt Professzor Úr kapcsolata a hallgatókkal?

Jó volt hallgatók között lenni. Egyrészt eljártak az óráimra, ez jó kiindulási alapot biztosított. Amikor az Európai Unió társadalomföldrajzát tanítottam 500 hallgatónak, 300-nál kevesebben soha nem voltak a teremben. Talán azért is volt így, mert előadásaim komplexek voltak, amelyekbe integráltam többek között a kultúrát vagy a sportot is. Később a miniállamokról is tartottam órákat. Úgy éreztem, élvezték a hallgatók, sokan előtte nem is nagyon hallottak róluk. Idegenforgalmi földrajzot is tanítottam, átlagosan öt-hat szakdolgozóm volt, 13 hallgatót vezettem egészen a PhD-fokozatig. Mindemellett, amikor rektor voltam, és más jelölt nem volt, akkor beugrottam tanszékvezetőnek.

Professzor Úr rengeteg helyen járt a világban. Melyek a kedvencei?

Három helyet emelnék ki: Hongkong, ahol háromszor voltam, nagyon kedves hely számomra. A másik Tsukuba (Tokiótól 60 kilométerre) a tudomány városa, illetve Chile, ahol „A társadalomföldrajz gondolatvilága” című könyvet is írtam. A világ háromnegyedét bejártam, hol rektorként, hol geográfusként. Hongkongban a Baptist Universtiy vendégként voltam, ahol kelet és nyugat kapcsolatáról volt szó. Jó viszonyt alakítottam ki az ottaniakkal. Többek között jártam abban a szállodában is, ahol annak idején a Beatles is megszállt hongkongi fellépésük idején.

Mit gondol, mi a fő különbség a hazai és a nemzetközi geográfia között?

A dél-amerikai és afrikai geográfiát nem nagyon ismerem, de egyre inkább az az érzésem, hogy a magyar túlságosan is magába zárkózott. Ritkán talál az ember olyan jellegű cikket, amire fölkapná a fejét. A Földrajzi Közleményekbe a „nagy öregek” ritkán küldenek kéziratot, a fiatalok meg sokszor túl hosszú, aprólékos munkákat tesznek közzé. Nincs kellő nemzetközi kitekintés. A lokális szemléletet már régen túlhaladta a világ. Az bánt, hogy a fiatalok úgy gondolják, hogy a nagy kérdésekkel való foglalatosság az idősebb kollégák feladata. A politológusok, a külügyesek állandó témája például az Európai Unió, a földrajzosok meg nem szólnak semmit, pedig inkább nekünk kellene hallatni a hangunkat. Szokták mondani, hogy a „téma az utcán hever”, hát ez tényleg igaz a geográfia szempontjából.

Mit ajánlana Professor Úr a fiatal geográfus nemzedéknek?

Merjék a szakmai véleményüket kimondani, legyenek hangosabbak. Mert a többi tudományterületnél semmivel nem tekinthető alacsonyabb rendűnek a földrajz. Sok kishitűség érződik a fiatal geográfusokban. Ugyanakkor a magyar geográfia erénye az, hogy még mindig van érdeklődés a szakmánk iránt, bár vészesen csökken a hallgatói létszám. Ezt a régen bevált módszerekkel (széleskörű iskolalátogatásokkal) talán növelhető. Persze alapvető gond, hogy sok iskolában heti 1–2 a földrajzóra van. Jerome Dobson, az Amerikai Földrajzi Társaság volt elnöke egyik cikkének vezérfonala ez volt: „Hozzuk vissza a földrajzot!” (Dobson, 2007). Ezt üzenem. A geográfia sokszínű, erre fel kell hívnunk a figyelmet a földrajzi jelleg megőrzése mellett. Nincs „arca” a földrajznak; annak idején Enyedit még megkérdezték fontos, aktuális kérdésekről, manapság ritkán kerülünk előtérbe. A földrajzosok nem elég hangosak. Hallatni kell mindenütt a hangunkat!

KÖVETKEZTETÉSEK

Mészáros Rezső professzor életútja olyan ívet ír le, amelyet mindvégig áthatott a földrajztudomány iránti elkötelezettsége és szeretete. A támogató családi és szakmai közeg biztosította számára kiemelkedő képességeinek kibontakoztatását. Élénk nemzetközi tevékenysége révén igyekezett növelni a földrajz láthatóságát. Úgy látja, napjainkban erre még inkább szükség lenne. Véleménye szerint a nemzetközi témák földrajzi szemléletű megközelítése hiányzik napjaink diskurzusából. Nem lát a nemzetközi és hazai geográfia között alapvető különbségeket, mivel többségében a nemzetközi munkák is saját országuk területi, gazdasági, társadalmi viszonyainak elemzésével foglalkoznak. Nagyobb nyilvánosságot érdemelnének azonban a szemléletformáló módszertani és világméretű megközelítéssel rendelkező publikációk, előadások. Mészáros Rezső munkássága több, napjainkban folyó kutatás alapjait fektette le, könyvei az oktatásban is meghatározó szerepet töltenek be.

IRODALOMJEGYZÉK

- Baranyai, G., & Lampért, K. (2007). Riport Enyedi Györggyel. *Modern Geográfia*, 2(2), 1–24.
- Bugya, T., & Ritz, I. (2006). Beszélgetés Jakucs Lászlóval. *Modern Geográfia*, 1(1), 1–35.
- Bugya, T., & Ritz, I. (2007). Beszélgetés Pécsi Mártonnal 2001 februárjában, otthonában, Törtelen. *Modern Geográfia*, 2(1), 1–22.
- Dobson, J. E. (2007). Bring Back Geography! *ArcNews*, 29(1), 1–5.
<https://www.esri.com/news/arcnews/spring07/articles/bring-back-geography-1of2.html>
- Enyedi, F., Alpek, B. L., & Tésits, R. (2022). A Bükk-hegységtől a nemzetközi karsztkutatásig. Beszélgetés Keveiné Bárány Ilonával [Interjú]. *Modern Geográfia*, 17(3), 1–12.
- Gálosi-Kovács, B., & Orsós, Gy. (2022). A karsztoktól a környezetgazdálkodásig. Beszélgetés Fodor Istvánnal [Interjú]. *Modern Geográfia*, 17(1), 47–55.
- Herczeg, A., Moró, D. R., & Tésits, R. (2021). A füstölgő meddőhányóktól a globális közlekedésig. Beszélgetés Erdősi Ferencsel [Interjú]. *Modern Geográfia*, 16(4), 69–83.
- Lampért, K., & Radvánszky, B. (2007a). Beszélgetés Marosi Sándorral 2006 februárjában, a Földrajztudományi Kutatóintézetben, Budapesten. *Modern Geográfia*, 2(2), 1–27.
- Lampért, K., & Radvánszky, B. (2007b). Beszélgetés Somogyi Sándorral 2006 februárjában, a Földrajztudományi Kutatóintézetben, Budapesten. *Modern Geográfia*, 2(1), 1–20.
- Mészáros, R. (1967). *A makói járás szántóföldi növénytermesztésének társadalmi és természeti földrajzi alapjai*. [Doktori értekezés]. Szeged.
- Mészáros, R. (1982). *A falusi átalakulás alapvető térfolyamatai a Dél-Alföldön*. Akadémiai Kiadó.
- Mészáros, R. (1989). *A falusi település térfolyamatai: A helyi településpolitika földrajzi megközelítése*. [MTA-értekezés]. Budapest.
- Mészáros, R. (1994). *A település térbelisége*. JATE-Press.
- Mészáros, R. (2000). *A társadalomföldrajz gondolatvilága*. SZTE TTK Gazdaság- és Társadalomföldrajz Tanszék.
- Mészáros, R. (2013). A társadalomföldrajz jövőjének megközelítései. *Magyar Tudomány*, 174(7), 866–873.
- Mészáros, R. (2016). Földrajz a nanotechnológia világában. *Földrajzi Közlemények*, 140(2), 97–106.
- Mészáros, R., & Anderle, Á. (2003). *Kibertér. A földrajzi tudás új dimenziói*. Hispania Kiadó.
- Mészáros, R., Nagy, E., Pál, V., Nagy, G., & Boros, L. (2010). *A globális gazdaság földrajzi dimenziói*. Akadémiai Kiadó.
- Szebényi, A., & Szabó, A. (2008). Interjú dr. Kőszegfalvi György Professzor Úrral. *Modern Geográfia*, 3(2), 210–223.

*Ez a mű a Creative Commons Nevezd meg! – Ne add el! – Ne változtasd! 4.0 nemzetközi licen-
ce-feltételeinek megfelelően felhasználható. (CC BY-NC-ND 4.0)*

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

*This open access article may be used under the international license terms of Creative Commons
Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 (CC BY-NC-ND 4.0)*

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

